

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Quæ sit regula temperantiæ. 6

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

seruationem indiuidui. Et ipse vsus horum necessa-
riorum habet quamdam essentialem delectationem
adiunctam. Secundiò autem consideratur circa
vtrumque vsus aliquid, quod facit ad hoc, quòd
vsus sit magis delectabilis: sicut pulchritudo & orna-
tus fœminæ, & sapor delectabilis in cibo, & etiam
odor. Et idèò principaliter temperantia est circa dele-
ctationem tactus, quæ per se consequitur ipsum vsus
necessarium rerum, quarum omnis vsus est in tangendo.
Circa delectationes autem gustus, vel olfactus, vel vi-
sus, est temperantia & intemperantia. Secundiò,
in quantum sensibilia horum sensuum conferunt ad
delectabilem vsus rerum necessariorum, quæ perti-
nent ad tactum. Quia tamen gustus propinquior est
tactui, quàm alij sensus: idèò temperantia magis est
circa gustum, quàm circa alios sensus.

Ad primum ergo dicendum, quòd etiam ipse
vsus ciborum, & delectatio essentialiter ipsum conse-
quens, ad tactum pertinent. Vnde Philosophus dicit
in secundo de Anima *, quòd tactus est sensus ali-
menti. Nutrimur enim calido & frigido, humido &
siccò. Sed ad gustum pertinet discretio saporum, qui
conferunt ad delectationem alimenti, in quantum
sunt signa conuenientis nutrimenti.

text. 28.
to. 2.

Ad secundum dicendum, quòd delectatio saporis
est quasi superueniens: sed delectatio tactus per se
consequitur vsus cibi & potus.

Ad tertium dicendum, quòd deliciae principa-
liter quidem consistunt in ipsa substantia alimenti:
sed secundiò in exquisito sapore & preparatione
ciborum.

688
infr. qu.
142. a. 1.
con. et 12

ARTIC. VI.

*Vtrum regula temperantis, sit sumenda secundum
necessitatem presentis vite?*

q. 63. a. 4
cor. et 4.
d. 15 q. 3
a. 1. q. 4.
co. et Ma
lo. qu. 14
a. 1. ad 2

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quòd regu-
la temperantiæ non sit sumenda secundum ne-
cessitatem presentis vite. Superius enim nõ regulatur
ab inferiori. Sed temperantia cum sit virtus ani-

ma, est superior quam necessitas corporalis. Ergo regula temperantia non debet sumi secundum necessitatem corporalem.

¶ 2 Præterea, Quicumque excedit regulam, peccat. Si ergo necessitas corporalis esset regula temperantia, quicumque aliqua delectatione vteretur supra necessitatem naturæ, (quæ valde modicis contenta est) peccaret contra temperantiam: quod videtur esse inconueniens.

¶ 3 Præterea, Nullus attingens regulam, peccat. Si ergo necessitas corporalis esset regula temperantia, quicumque vteretur aliqua delectatione propter necessitatem corporalem, puta propter sanitatem, esset immunis a peccato. Hoc autem videtur esse falsum. Ergo necessitas corporalis non est regula temperantia.

e. 21. cir. fin. to. 1.

SED contra est, quod Augustinus dicit in lib. de moribus Ecclesiæ, Habet vir temperans in rebus huius vitæ, regulam utroque testamento firmatam, eorum nihil diligit, nihil per se appetendum putat, sed ad vitæ huius atque officiorum necessitatem quantum satis est, vürpet, videntis modestia, non amantis affectu.

art. 1. huius q. 9. a. 7. et qu. 113. a. 1. p. 4. nõ mul. prol. a fin.

RESPONDEO dicendum, quod sicut ex supra dictis patet, bonum virtutis moralis præcipue consistit in ordine rationis. Nam bonum hominis est secundum rationem esse, vt Dion dicit 4 cap. de diuin. nomin. Præcipuus autem ordo rationis consistit in hoc, quod aliqua in finem ordinat: & in hoc ordine proximè consistit bonum rationis. Nam bonum habet rationem finis, & ipse finis est regula eorum quæ sunt ad finem. Omnia autem delectabilia, quæ in vsum hominis veniunt, ordinantur ad aliquam huius vitæ necessitatem, sicut ad finem. Et ideo temperantia accipit necessitatem huius vitæ, sicut regulam delectabilium, quibus vritur: vt scilicet tantum eis vritur quantum necessitas huius vitæ requirit.

in corpore arti.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut dictum est,

est, quæ...
quæ...
oper...
sed a...
temp...
eius...
na: A...
Ad...
vita...
quod...
do po...
mod...
ne qu...
tia au...
sed e...
3. Et...
prop...
Alia...
plicit...
tatis...
do v...
tiam...
ta: &...
congr...
dem...
appet...
cessan...
non in...
Ad...
peran...
tiam...
dum...
conue...
& effi...
tiam...
dit, q...
non se...

est, necessitas huius vitæ habet rationem regulæ, in quantum est finis. Considerandum est autem, quòd quandoque aliud est finis operantis, & aliud finis operis. Sicut patet quòd ædificationis finis est domus: sed ædificatoris finis quandoque est lucrum. Sic ergo temperantiæ ipsius finis & regula est beatitudo. Sed eius rei, qua vitur, finis & regula est necessitas humana vitæ, infra quam est id quod in usum vitæ venit.

Ad secundum dicendum, quòd necessitas humana vitæ potest attendi dupliciter. Vno modo, secundum quòd dicitur necessarium illud, sine quo res nullo modo potest esse: sicut cibus est necessarius animali. Alio modo, secundum quòd dicitur necessarium illud, sine quo res non potest convenienter esse. Temperantia autem non solum attendit primam necessitatem, sed etiam secundam. Vnde Philosophus * dicit in 3. Ethicorum, quòd temperatus appetit delectabilia, propter sanitatem, vel propter bonam habitudinem. Alia verò quæ ad hoc non sunt necessaria, possunt dupliciter se habere. Quædam enim sunt impedimeta sanitatis vel bonæ habitudinis & his temperatus nullo modo vitur; hoc enim esset peccatum contra temperantiam. Quædam verò sunt quæ non sunt his impedimenta: & his moderate vitur pro loco & tempore, & congruentia eorum, quibus conuiuit. Et ideò ibidem * Philosophus dicit, quòd etiam temperatus appetit alia delectabilia, quæ scilicet non sunt necessaria ad sanitatem, vel ad bonam habitudinem, non impedimenta his existentia.

ca. 11. ad fin. 10. 5.

ibidem.

in corpore art.

Ad tertium dicendum, quòd sicut dictum est*, temperantia respicit necessitatem quantum ad convenientiam vitæ: quæ quidem attenditur non solum secundum convenientiam corporis, sed etiam secundum convenientiam exteriorum rerum, puta diuitiarum & efficiorum; & multo magis secundum convenientiam honestatis. Et ideò * Philosophus ibidem subdit, quòd in delectabilibus, quibus temperatus vitur, non solum considerat, vt non sint impeditiua sanita-

li. 3. c. 1. 10. 5.

tis & bonæ habitudinis corporalis : sed etiam ut non sint præter bonum, id est, contra honestatem; & quod non sint supra substantiam, id est, supra facultatem diuitiarum. Et August. * dicit in lib. de moribus Eccles. hæc, quod temperans respicit non solum necessitatem huius vitæ, sed etiam officiorum.

ARTIC. VII.

Virum temperantia sit virtus cardinalis ?

689

1. 2. q. 71

et qu. 66.

a. 1. q. 4.

co. q. 3.

d. 33. q. 2.

a. 1. et vi.

q. 1. a. 12.

ad 24. 25.

et 26. q.

q. 5. a. 1.

cap. 10. a.

me. 10. 5.

AD septimum sic proceditur. Videtur, quod temperantia non sit virtus cardinalis. Bonum enim virtutis cardinalis à ratione dependet. Sed temperantia est circa ea quæ magis distant à ratione, scilicet circa delectationes, quæ sunt nobis & brutis communis, ut dicitur in 3. * Ethic. Ergo temperantia non videtur esse principalis virtus.

¶ 2 Præterea, Quanto aliquid est magis impetuosi, tanto difficilius videtur esse ad refræmandum. Sed ira quam refrænat mansuetudo, videtur esse impetuosior, quàm concupiscentia, quam refrænat temperantia. Dicitur enim Proverbiorum vigesimo-septimo, Ira non habet misericordiam, nec erumpet furor; & impetum concitati spiritus ferre quis poterit? Ergo mansuetudo est principalior virtus, quàm temperantia.

1. 2. q. 25

ar. 4.

¶ 3 Præterea, Spes est principalior motus animæ, quàm desiderium & concupiscentia, ut supra habitum est. Sed humilitas refrænat præsumptionem immoderatæ spei. Ergo humilitas videtur esse principalior virtus, quàm temperantia, quæ refrænat concupiscentiam.

c. 36. an-

te med.

q. 123. a.

11. q. 1.

2 qu. 6 1.

ar. 3.

SED contra est, quod * Greg. in 2. Moral. ponit temperantiam inter virtutes principales.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est, virtus principalis seu cardinalis dicitur, quæ principalius laudatur ex aliquo eorū, quæ communiter requiruntur ad rationem virtutis: moderatio autem, quæ in omni virtute requiritur, præcipuè laudabilis est in delectationibus tactus, circa quæ est temperantia.